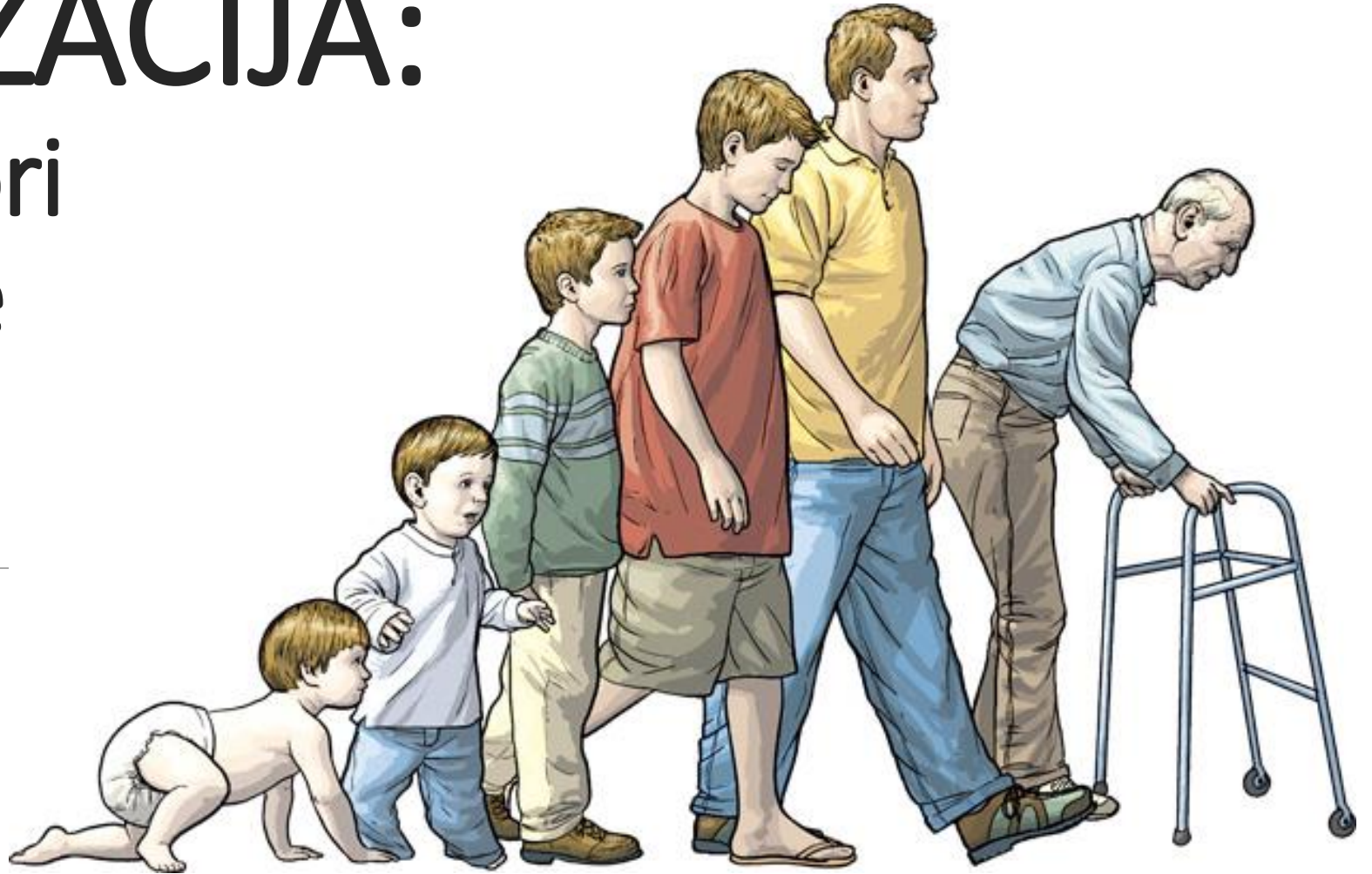

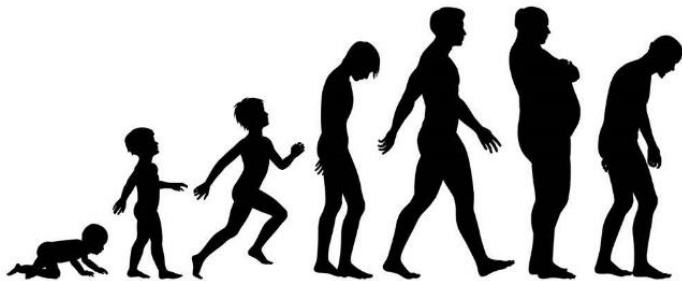
SOCIJALIZACIJA:

Agensi i izvori
socijalizacije

Socijalizacija

- Razvoj jedinke od rođenja do smrti pod uticajem socijalne sredine, a koji se odvija preko procesa učenja

- **Izvori socijalizacije** - određuju **sadržaj** socijalizacije (poželjne i prihvatljive stavove, osobine ličnosti, moralnost...) koji će na dete preneti **agensi socijalizacije**
 - kultura, društvo, subkulturne grupe, religija, društvene klase, ideologija
- **Agensi socijalizacije** – prenosioci socijalizacije koji vrše direktan uticaj na osobu i prenose sadržaje koje određuju **izvori** socijalizacije
 - Porodica, škola, vršnjaci, mediji, crkva, radna organizacija...

Agensi socijalizacije

► Porodica

► Škola

► Vršnjaci

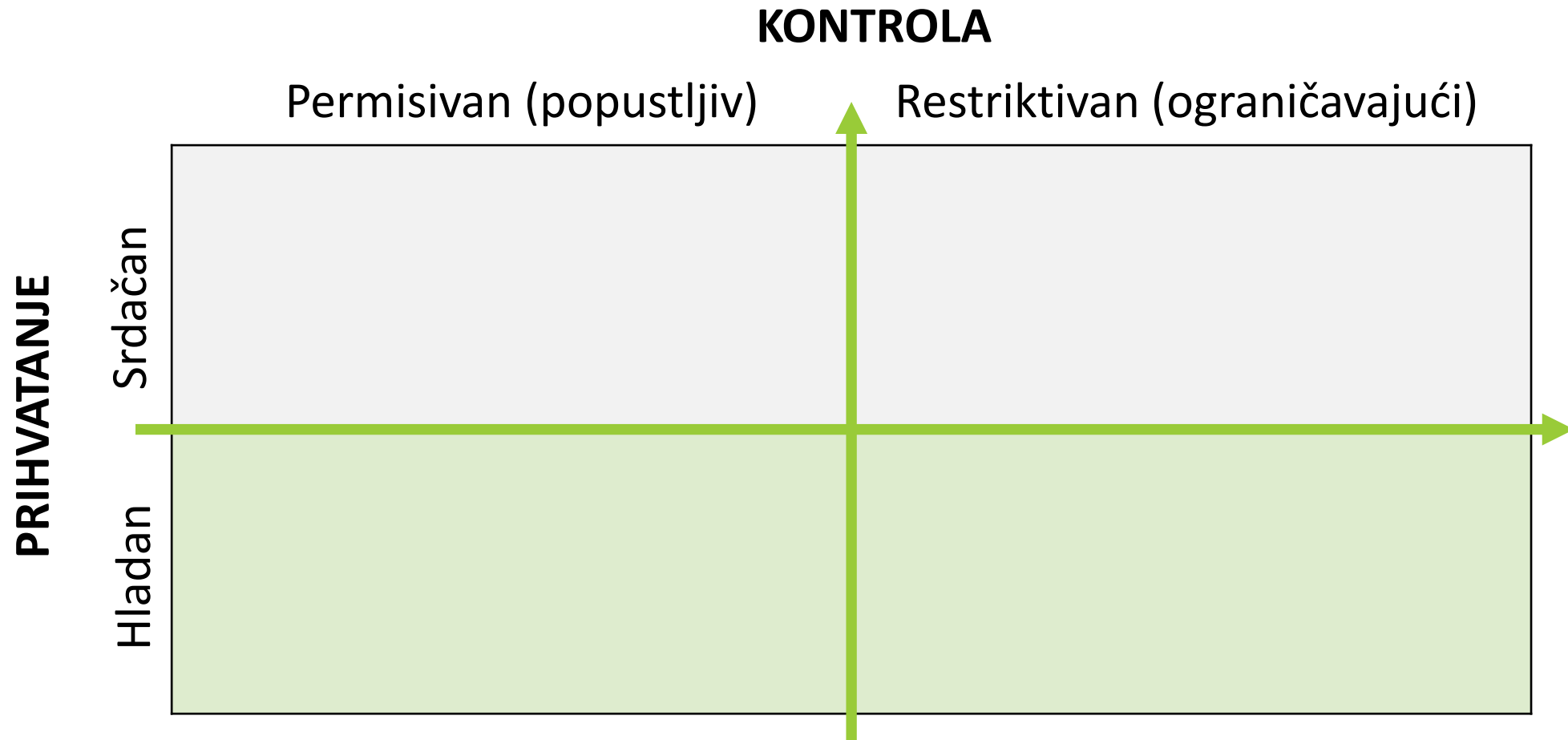
► Mediji

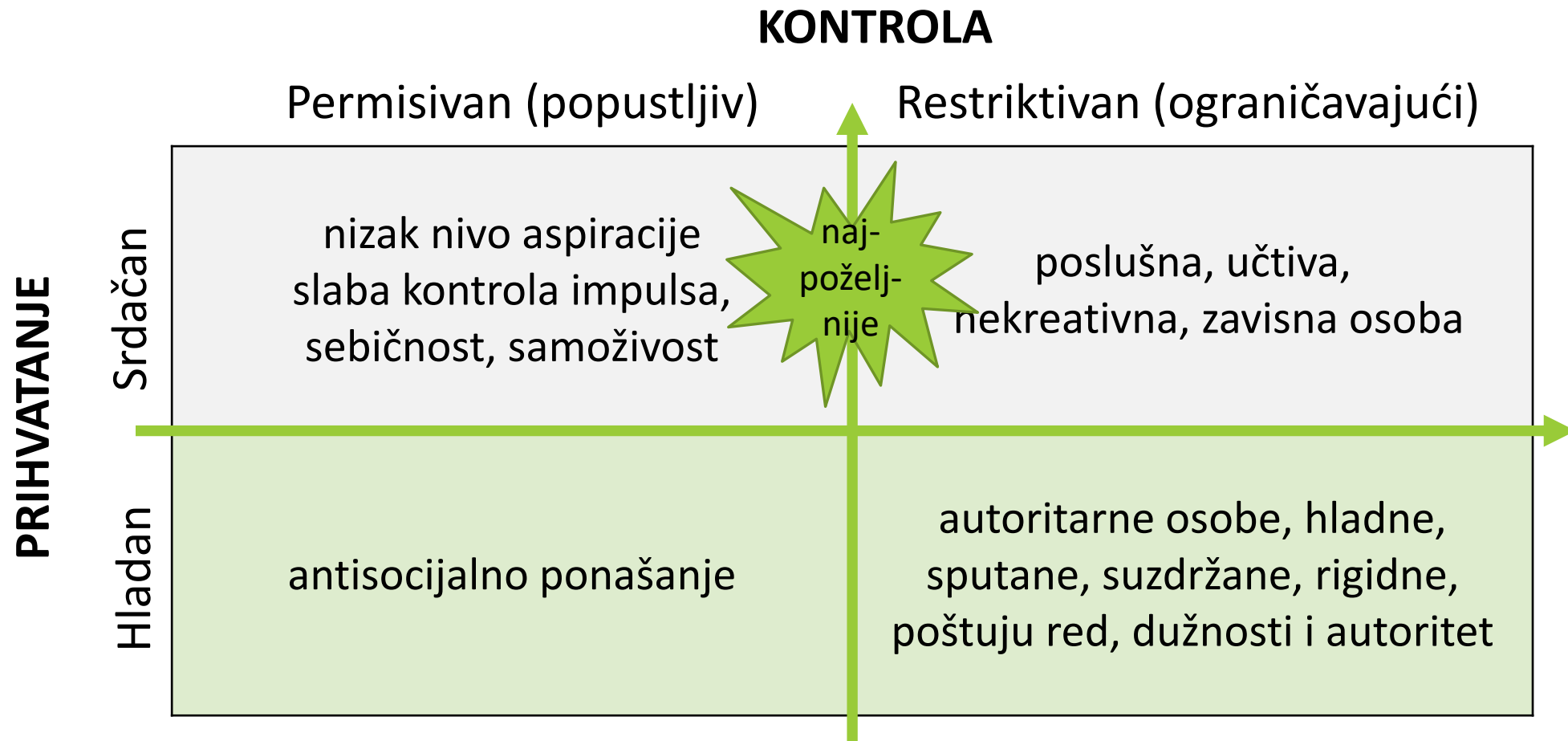
Porodica

- Najvažniji agens socijalizacije – zašto?
 - Najranije počinje uticaj na jedinku i to u periodu kada je najpodložnija socijalnim uticajima
 - Uticaj koji najduže traje
 - Postoje najsnažnije emocionalne veze među članovima
- Najznačajni aspekti uticaja porodice na decu:
 - **Vaspitni stilovi roditelja** (odnos prema deci):
 - srdačan – hladan odnos
 - permisivan – restriktivan odnos
 - **Doslednost u vaspitanju** (u postupcima svakog roditelja, međusobno i u skladu sa drugim važnim osobama)
 - **Odnos između roditelja**
 - Nepotpunost porodice – nekada smatrana većim problemom

Porodica: Vaspitni stilovi

Porodica: Vaspitni stilovi

Porodica: Vaspitni stilovi

Rot, N., „Osnovi socijalne psihologije“, STR 146:

„Dete treba da vidi da ga vole, ali i da oseti – kada postupi na način koji nije u skladu sa zahtevanim ponašanjem – **da mu se ljubav uskraćuje.**“

?!?

Kritika na ponašanje, a ne na biće!

Nikako uskraćivanje ljubavi!

ŠKOLA

- Šta sve deca usvajaju u školi?
 - Bazična znanja
 - Društvene norme i vrednosti
 - Učenje pravila funkcionisanja u grupi: autoritet, hijerarhija, formalna pravila...
- Važni razvojni zahtevi i promene sa polaskom u školu:
 - Nove obaveze, zadaci i pravila ponašanja
 - Nastavnici kao novi autoriteti
 - Život u vršnjačkoj grupi (norme, uloge, prava, obaveze...)

ŠKOLA

- Planski i sistematski uticaj društva na individuu
- „Skriveni kurikulum“ – usvajanje društvenih ideologija, sistema vrednosti, poslušnosti, konformizma, uloga (npr. model rodnih uloga),... – nekada eksplicitan, a nekada implicitan (skriven)

Predstavljena „Riznica“ – prva nacionalna čitanka

PRIVILEGIJE I OBRAZOVANJE?

<https://www.youtube.com/watch?v=4K5fbQ1-zps>

Socijalizacija i društvena privilegovanost

- **Društvene privilegije** su nezasluženi set prednosti, prava i benefita koji su omogućeni samo određenim osobama ili grupama, a koje se praktikuju u smeru isključenja ili na štetu drugih pojedinaca i grupa.
 - Društvene privilegije mogu proizilaziti iz pripadnosti određenim grupama, ali i iz nekih naših odlika koje smo dobili rođenjem
- Privilegije često doživljavamo kao nešto što je normalno, očekivano, i što su svi iskusili

- Na koje načine ste vi lično (ne)privilegovani u kontekstu u kom ste rođeni i odrastali?
- Iz kojih vaših karakteristika proizilaze određene privilegije, a iz kojih neprivegovanost?
 - *Na koji način* vam nabrojane karakteristike daju privilegovan položaj?

Izvori (ne)privilegovanosti:

- Godine
- Telesni izgled
- Status državljanstva
- Invaliditet
- Obrazovanje
- Etnicitet/nacionalnost
- Struktura porodice
- Rodni identitet i ekspresija
- Jezik
- Mentalno zdravlje
- Rasa
- Religija
- Seksualna orijentacija
- Socioekonomski status
- ...

ŠKOLA

- Da li obrazovanje može potpomoći vertikalnoj prohodnosti individue u socijalnom (klasnom) sistemu? Objasnite.

Školovanje je važan način na koji se i osobama iz neprivilegovanih grupa mogu pružiti šanse koje inače ne bi imali, da bi im se omogućilo napredovanje na društvenoj lestvici.

**POZITTIVNA DISKRIMINACIJA ILI
AFIRMATIVNE MERE?**

Na koji način (ne)privilegovanost oblikuje nas kao osobe?

**MI NIKADA NE MOŽEMO U POTPUNOSTI RAZUMETI
POZICIJU OSOBE KOJA DOLAZI IZ NEPRIVILEGOVANE GRUPE
KOJOJ MI NE PRIPADAMO!!!**

- Nije cilj da se osećamo krivim zbog društvenih privilegija koje smo rođenjem dobili!
- Važno je da:
 - se senzibilizujemo za to kako sistem društvenih privilegija funkcioniše
 - da učimo da prepoznamo izvore društvenih privilegija
 - kao pripadnici (nekih) privilegovanih grupa, možemo da budemo GLAS NEPRIVILEGOVANIH, jer imamo kolektivnu moć koje proizilazi iz naše pozicije!

VRŠNJACI

- Na kom uzrastu vršnjaci postaju naročito važan agens socijalizacije?
- Važan razvojni zadatak adolescentskog perioda: izgradnja sopstvenog identiteta, individualnost, osamostaljenje, odvajanje od autoriteta
- „Vršnjačka kultura“ – norme i standardi ponašanja koje nameće vršnjačka grupa – odevanje, žargon, muzički ukus, vrednosti, uzori...
- Odrasli uglavnom precenjuju *negativan* uticaj vršnjaka
- Važni pozitivni uticaji:
 - Kontrola agresivnih impulsa
 - Dobijanje emocionalne i socijalne podrške
 - Razvijanje socijalnih veština
 - Usvajanje stavova prema seksu, ponašanja vezanih za rodne uloge
 - Konformiranje
- Uloga vršnjaka u usvajanju delinkventnog ponašanja samo ako je porodično okruženje loše

Mediji kao agens socijalizacije: televizija

Rezultati studije Eleonor Makobi (1951) o uticaju televizije:

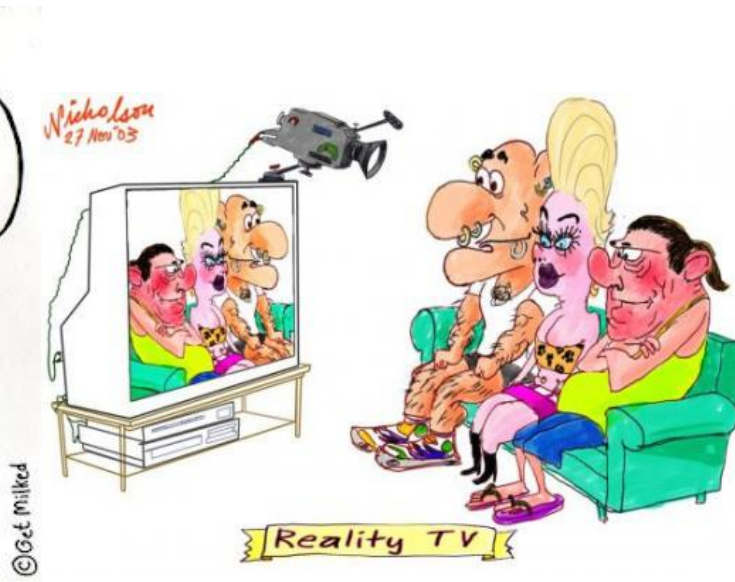
- deca manje vremena provode sa svojim vršnjacima
- odlazak dece na spavanje je kasniji
- vreme posvećeno televiziji oduzeto je od vremena posvećenog igri, pomaganju u kući, čitanju, kreativnim aktivnostima
- roditelji ne misle da je televizija štetna, već čak nalaze da je velika pomoć u čuvanju dece

A danas?

Na koje načine sve mediji utiču na socijalizaciju? Koje sadržaje nam prenose?

Mediji kao agens socijalizacije

- Mediji i agresivnost
- Uticaj medija na formiranje ideala fizičkog izgleda
- Formiranje novih oblika ponašanja, usvajanje normi i vrednosti
- Oblikovanje uloga (npr. rodnih)

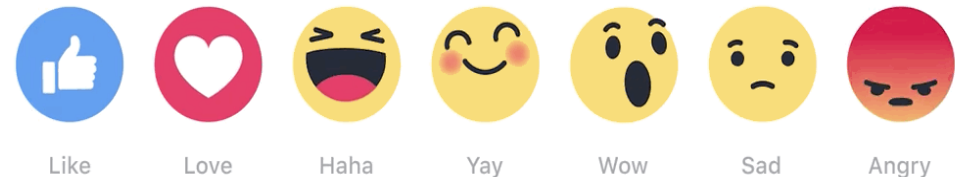

Mediji: uticaj interneta

Uticaj interneta na mlade:

- Koristi od društvenih mreža (i interneta)?
- Štetne posledice upotrebe društvenih mreža?
- Uticaj na mentalno zdravlje?

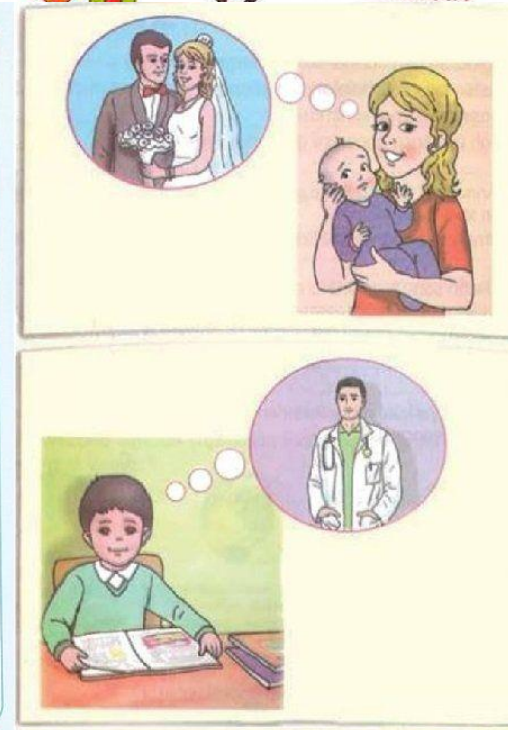
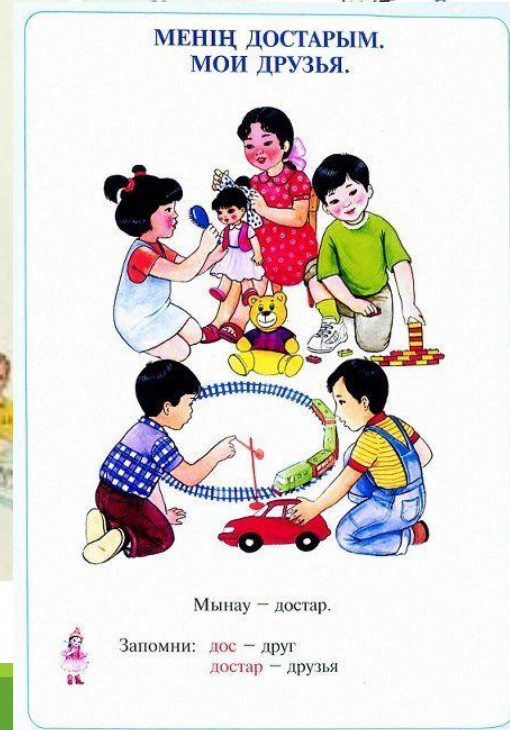
-Da ste vi roditelj da li biste detetu branili ili ograničavali upotrebu interneta i/ili društvenih mreža?

Socijalizacija rodnih uloga

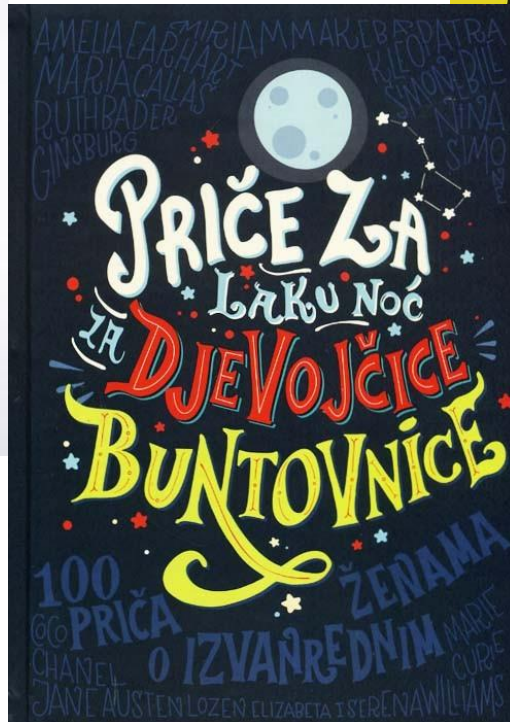
Socijalizacija rodnih uloga: rodni stereotipi u udžbenicima

Uloga medija u kreiranje rodnih stereotipa

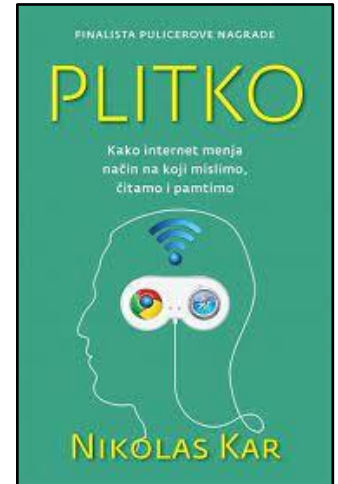
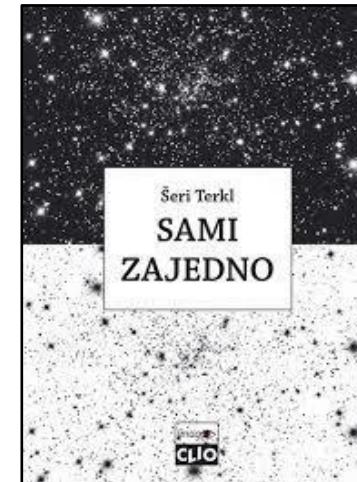

Kako se menjaju rodni stereotipi?

Zanimljivosti

- O skrivenom kurikulumu i značaju privilegija za socijalizaciju učite iz prezentacije
- Naučno-popularne knjige o uticaju interneta na čoveka:
 - Šeri Terkl (2011). *Sami zajedno*. Clio.
 - Nikolas Kar (2013). *Plitko*. Heliks.
- Dokumentarac „Sav taj folk“ – uticaj medija na socijalizaciju:
 - <https://www.dailymotion.com/video/x6h3skq>
- Pročitajte više o „testu lutke“ (Clark & Clark, 1940):
 - <https://www.naacpldf.org/brown-vs-board/significance-doll-test/>
 - <https://youtu.be/PZryE2bqwdk?si=RkxI6OKeFoYbE9uT>

Zanimljivosti

SAVETI ZA RODITELJE **KAKO SMANJITI RIZIKE KOJE DONOSI DIGITALNI SVET**

- **PROVODITE VIŠE VREMENA U ZAJEDNIČKIM ONLAJN AKTIVNOSTIMA.**
- **KONTINUIRANO RADITE NA UNAPREĐIVANJU DIGITALNIH VEŠTINA, KAKO KOD SEBE TAKO I KOD DETETA.**
- **OSMISLITE PRAVILA I VREME KORIŠĆENJA INTERNETA I PRIDRŽAVAJTE IH SE.**
- **KADA BIRATE SADRŽAJ ZA DETE OBRATITE PAŽNJU NA UZRAST ZA KOJI JE NAMENJEN.**
- **POŠTUJTE OGRANIČENJA PO UZRASTU KADA DAJETE DETETU DA KORISTI INTERNET.**
- **IZGRADITE ODNOS UZAJAMNOG POVERENJA SA DETETOM KAKO BI VAM SE POVERILO KADA GA NEŠTO NA INTERNETU UPLAŠI ILI ZABRINE.**
- **UPOZNAJTE SE SA POTENCIJALNIM RIZICIMA KOJE DIGITALNI SVET NOSI -
- NAUČITE DETE ŠTA JE DOBRO, A ŠTA LOŠE.**
- **NAUČITE DETE DA NE DELI LIČNE PODATKE PUTEM INTERNETA, ALI NE DELITE IH NI VI.**
- **PRATITE PROMENE U PONAŠANJU DETETA KAKO BISTE MOGLI DA PRIMETITE AKO JE IZLOŽENO NEKOM OD RIZIKA NA INTERNETU.**
- **KORISTITE RODITELJSKU KONTROLU, PODEŠAVANJA PRIVATNOSTI I OSTALE MERE TEHNIČKE ZAŠTITE DECE TOKOM KORIŠĆENJA INTERNETA.**

